

CULTURA

El futur incert d'una institució

Gran Teatre del Liceu: ser o no ser

Un dèficit galopant de 6.000 milions, una propietat qüestionada, una ampliació polèmica però necessària conformen les peces del gran tencacloques que és la crisi que passa el Gran Teatre del Liceu. Ara cal veure si hi ha voluntat política per a fer quadrar totes les peces i trobar-ne la solució.

La situació actual del Gran Teatre del Liceu és, com ho diuen fonts molt acostades al consorci, "greu i delicada". El Liceu té un dèficit acumulat de 6.000 milions de pessetes. La liquidació d'aquest dèficit, a través de l'acord institucional, es diu que ha de ser immediata. Però, de moment, només assistim a un etern compàs d'espera en què la confrontació política té notes lamentables. El consens és inevitable, tant com és implacable la llei del diner.

El to de tragèdia és el que ha començat a imperar aquests últims dies. El conseller Joan Guitart ha manifestat públicament que "el ministeri de Cultura s'ha desentès del Liceu" i que si no signa el conveni (aprovat ja per la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona i les Diputacions), "el Liceu no podrà continuar i desaparixerà ben aviat". La rèplica de Solé Tura ha estat de qualificar aquestes declaracions de "ximpleries". Segons fonts del Ministeri de Cultura, s'han sentit manipulats pel conseller Guitart, ja que el ministeri està en una situació d'espera, per veure si es troben empreses privades que vulguin finançar aquest dèficit. Aquest culdesac ha coincidit amb la presentació del pressupost del Ministeri de Cultura per al 1992, pressupost que s'ha reduït en

relació amb el de l'any passat i que aboca una gran part de les inversions a Madrid capital cultural europea del 92, i que preveu de destinar uns 4.000 milions de pessetes per a reformar el Teatre Reial de Madrid.

Però aquest últim episodi forma part d'una història molt llarga i segurament de les més complexes que s'han presentat fins ara a Barcelona, i que té com a tema de fons la supervivència d'una institució cultural històrica de propietat privada que forçosament han de salvar les institucions públiques. En definitiva, una història de com s'entenia la cultura a principi del segle XX i de com s'entendrà a principi del segle XXI.

El consorci del Gran Teatre del Liceu es formà al 1980, després de la mort de l'empresari Joan Antoni Pàmies. Fins aquell moment, el Liceu era un teatre d'òpera privat, però era urgent la intervenció de les administracions públiques en aquest teatre que, després d'èpoques d'esplendor, perillava d'esdevenir un teatre anacrònic i personalista. Calia recuperar l'esplendor i aconseguir que continués sent un dels grans escenaris operístics del món. El consorci era format per la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona i la Societat de Propietaris. Tots plegats es van comprometre a aportar-hi les quanti-

tats econòmiques necessàries per a mantenir i modernitzar una de les entitats més emblemàtiques de Barcelona.

Però les dificultats econòmiques anaven creixent i convertint-se en habituals. Per l'agost del 1984 Carles Caballé, germà de la cantant i agent artístic, feia pública la difícil situació financera del Liceu ("El poder del clan Caballé", EL TEMPS, n. 361). L'escàndol posà en evidència la crisi del teatre. En aquell moment el dèficit acumulat era d'uns 600 milions de pessetes.

Fou en aquell moment quan començaren les negociacions amb el Ministeri de Cultura, perquè entrés a formar part del consorci del Liceu. El ministeri ja havia insinuat, des de la fundació del Consorci, la voluntat de formar-ne part, però la Generalitat, amb Max Cahner com a conseller de Cultura, no hi estava disposat, argumentant que el Liceu podia perdre la seva catalanitat. L'opció del govern català, en aquell moment era que Madrid transferís els diners i que s'administressin des de Catalunya, invocant les competències exclusives que en matèria de cultura atorga l'Estatut a la Generalitat.

Davant la impossibilitat d'avançar en aquesta línia i d'eixugar el dèficit amb les subvencions aportades per la Generalitat i l'Ajuntament, Joan Rigol, conseller de

Cultura, començà les negociacions, a l'any 1984, amb el ministeri, que es concretaren pel maig del 1986. Les diputacions catalanes també entraren a formar part del Consorci. L'acord consignava que el ministeri hi aportaria 200 milions (tot i que havia manifestat que n'hi aportaria 500), Ajuntament i Generalitat 150 milions cadascuna, la Diputació de Barcelona 75 i la resta de diputacions 15 milions en total. Javier Solana, ministre de Cultura, també va manifestar que estava disposat a estudiar una aportació extraordinària, per a les obres d'ampliació del Liceu, que en aquell moment es valoraven en 1.600 milions.

Dos mesos després d'aquest acord, dimitia Lluís Portabella, després de cinc anys de gerència, i era nomenat Josep M. Busquets com a administrador del consorci, alhora que Lluís Andreu continuava d'administrador artístic. Mentrestant, el dèficit anava creixent; al 1985 ascendia a quasi 1.200 milions. Malgrat aquest augment el futur del Liceu era vist amb optimisme. Les aportacions del ministeri semblaven una possible solució. El temps s'encarragà prou de demostrar que era una solució insuficient.

Una nova manera d'entendre el Liceu s'anava imposant de mica en mica: a principi del mes de desembre del 1986, es presentava un pla de millores tècniques, administratives i artístiques, entre

les quals s'apuntaven l'ampliació i remodelació de l'escenari i les condicions de seguretat, l'adequació climàtica de la sala, la informatització de les taquilles i dels serveis administratius... En l'aspecte artístic es destacava la programació d'una cinquena funció, la compra com a mínim d'una funció anual, la incorporació de títols i autors contemporanis... El Liceu, un teatre que tradicionalment havia afavorit les grans veus, ara buscava també la millora de l'orquestra i els cors, per poder fer un teatre de producció.

Però, per a imposar aquest nou concepte modern de teatre d'òpera, calia també avançar cap a millores tècniques que el poguessin fer viable. És en aquesta línia que s'encarregà a l'arquitecte Ignasi de Solà-Morales el pre-projecte d'ampliació i remodelació del Gran Teatre del Liceu.

Tot i així, el dèficit a final del 1987 ja atenyia els 1.800 milions. A final del 1988 es rumorejaven les dimissions de Josep M. Busquets, administrador del consorci, i de Lluís Andreu, membre de la comissió artística, recentment constituïda. Aquest últim abandonava el càrrec per portar la direcció artística del teatre de La Maestranza de Sevilla.

Coincidint amb aquesta situació inestable es presentà el pre-projecte d'Ignasi Solà-Morales, per a l'ampliació i remodelació de l'edifici del Liceu. Al llarg del 1989 i 1990 els veïns i diverses associa-

El Liceu necessita urgentment la renovació però encara no hi ha un projecte acceptat.

D. UMBERT

cions i entitats van oposar-se a aquest projecte. I es començà a plantejar seriosament la titularitat pública del teatre, entre altres raons, perquè el MOPU manifestà la possibilitat de finançar l'ampliació aportant l'u per cent del pressupost, sempre que el teatre fos públic. Però arran de la difícil situació econòmica que afectava el teatre —a final del 1990 el dèficit era de 3.300 milions— el 24 d'abril del 1990 s'ajornava l'inici de les obres de reforma i es deixaven fins al 1993-94. Mesos després, en sessió plenària l'Ajuntament de Barcelona no acceptava el pla especial de la zona afectada per l'ampliació, pels vots en contra de CIU, IC i el PP. Aquest pla especial de l'illa afectada ha estat aprovat fa poc, després d'una moció presentada pel regidor de Cultura, Oriol Bohigas, que llimava les puntes més discutides del projecte, com ara el fet de garantir l'acord mitjançant el consens de les persones afectades.

Pel novembre del 1989 entitats públiques i privades constituïen la Fundació Gran Teatre del Liceu, destinada a crear mecanismes de finançament que fessin possible l'ampliació i consolidació

econòmica del teatre. Els resultats, ara com ara, són poc esperançadors.

A principi d'enguany el dèficit ja pren unes dimensions quasi astronòmiques, 6.000 milions, que els interessos bancaris incrementen de 70 a 75 milions al mes. Les administracions es plantegen, una vegada més, d'eixugar el dèficit i posen aquest objectiu com a primera prioritat urgent, abans de resoldre'n altres aspectes com l'ampliació del teatre, que també consideren necessària.

Al 20 de juliol es reuneixen al Palau de la Generalitat el president Jordi Pujol, el ministre de Cultura, Jordi Solé Tura, l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, i el president de la Diputació de Barcelona, Manuel Royes. En aquesta reunió s'acosten posicions, però s'ajorna la solució definitiva fins al setembre. Semblava l'auguri d'un final feliç. La Generalitat es mostra partidària que les institucions financin el teatre, que n'assumeixin directament el deute, a través de la subscripció d'un crèdit amortitzat per les quatre administracions: 37'5% el govern central, 32'5% la Generalitat, 20% l'Ajuntament i 10% la Diputació. Per la seva banda,

l'Ajuntament proposa de cedir la propietat del Liceu a un grup d'empreses, entre les quals hi hauria els bancs creditors, durant uns anys a determinar, a canvi de sufragar el dèficit. Es respectaria la propietat de llotges i butaques, el consorci seria el llogater del teatre i les empreses podrien, a canvi, utilitzar el Liceu per les seves finalitats comercials.

L'u d'octubre se signa el conveni que gestionarà el dèficit del Liceu, amb les dues vies de solució en perspectiva. Uns dies després l'Ajuntament acorda que, si la intervenció del sector privat per al finançament del dèficit no s'aconsegueix, l'Ajuntament es desvincularà del compliment de les obligacions financeres previstes en l'acord. I el Ministeri de Cultura no el signa, abonant així la via de l'Ajuntament. Però, aquestes empreses privades sembla difícil que es prestin a un mecenatge sense desgravacions fiscals. A banda que aquesta via topa amb un altre entrebanc: la Societat de Propietaris del Liceu, que engloba quasi cinc-cents propietaris de llotges i butaques, no està disposada a cedir el teatre a uns possibles tercers i considera que l'assumpció del dèfi-

TEATRE
RIALTO

DEL 30 D'OCTUBRE A

L'1 DE DESEMBRE 1991

CENTRE DRAMÀTIC
GENERALITAT VALENCIANA

I V A E C M

GENERALITAT VALENCIANA
EL CONSELLER DE CULTURA, JOVENUTAT I ESPORTS

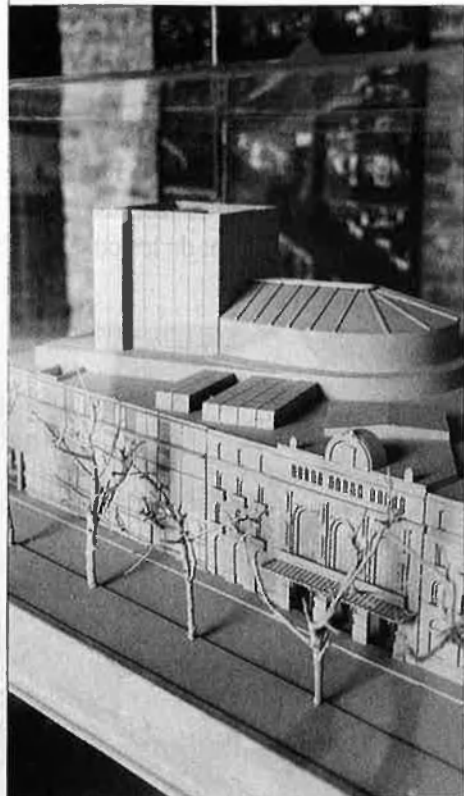
Amb el suport de
CANAL 9 RÀDIO

TU Y YO
SOMOS
TRES

de
Enrique Jardiel Poncela
DIRECCIÓ: ANGEL RUGGIERO

ESPECTACLE COPRODUÏT PEL
CENTRE DRAMÀTIC DE LA
GENERALITAT VALENCIANA (IVAECM)
AMB SALVADOR COLLADO

Finançament públic o privat el *quid* de la ARXIU qüestió.

cit no exigeix de canviar la titularitat del teatre.

En aquests moments, Pere Grau, president de la fundació del Gran Teatre del Liceu, ha estat nomenat delegat de l'Ajuntament i la Generalitat per a les negociacions amb les entitats de crèdit i altres empreses, a fi de trobar la millor solució financera. En funció dels resultats que obtingui, les hipotètiques solucions podrien tendir cap al finançament públic o privat.

Aquest dèficit de 6.000 milions s'ha anat acumulant des del 1980, perquè el pressupost aprovat i les aportacions institucionals (més els diners de taquilla, drets de televisió i ràdio i el lloguer de la sala) no quadraven. La diferència es cobria amb avals bancaris. Els interessos han fet la resta. Ara, aquesta cursa imparable s'ha pogut frenar aquesta última temporada 1990-91, amb l'acord aprovat per les institucions, segons el qual es comprometen a cobrir anualment el 62'5% del pressupost. El Liceu en aquesta nova temporada (1991-92) té un pressupost de 3.700 milions, si bé encara ha de ser aprovat en sessió plenària pel consorci.

Les institucions no tenen altre remei que resoldre urgentment el dèficit acumulat, però encara hi ha pendent l'ampliació. I, a més, el cobriment d'un pressupost anual que, amb les noves millores, tant tècniques com artístiques, és previsible que sigui molt més elevat que no l'actual... La incògnita continua en l'aire. *¿Quin futur té el Gran Teatre del Liceu?*

És un problema d'anys que pot trobar un principi de solució en cosa d'hores. Solé Turà i Maragall han de retrobar-se en aquest preludi del 92, en què la cultura troba massa sovint totes les butxaques escurades. El ministeri s'ha de plantejar seriosament el tracte diferent que ha rebut el Liceu davant el Teatre de la Maestranza de Sevilla amb l'Expo de fons i el Teatre Reial de Madrid, o si més no escoltar de nou la vella cançó que a competències exclusives corresponen pressupostos exclusius. El treball de filigrana de negociar el futur de la propietat del Liceu és una feina a llarg termini que segurament trobarà solució. El pas del temps és implacable.

Montse Serra

A Catalunya Ràdio fem el que voleu sentir

La ràdio
que us
escolta

La ràdio nacional de Catalunya